

Stručni rad

POZIV NA ČAJANKU

Polona Gole
Osnovna škola Litija

Sažetak

Mi učitelji često se pitamo kako potaknuti mlade na čitanje. Iskustvo pokazuje da kod starijih učenika dolazi do opadanja čitateljske aktivnosti (što su stariji to manje učenika sudjeluje u čitalačkoj znački). U članku je prikazan primjer dobre prakse iz 5. razreda, gdje su učenici uživali u čitanju, a posebno u razgovoru o knjigama i priželjkivali još sličnih događaja. Moramo biti svjesni da čitanje nije sam čitanje beletristike ili popularne književnosti, već je čitanje za učenje vrlo važno.

Ključne riječi: motivacija za čitanje, razgovor o knjizi, angažirani čitatelj

1. Uvod

Kada razmišljamo o motivaciji za čitanje, zapravo tražimo odgovore na pitanja: Što pojedinca pokreće na čitanje? Što je to što čitatelja tjera da inzistira na čitanju teksta do kraja? Zašto se vraća čitanju? Zašto neki ljudi cijeli život čitaju? Ovo postavlja važno pitanje: Koja je razlika između unutarnje i vanjske motivacije?

Pečjakova [1] je u svom istraživanju zaključila da su ključni elementi unutarnje motivacije interes, učenikova uronjenost u čitanje i njegova uvjerenost u važnost čitanja. Primarni vanjski motivi su dobiti priznanje, dobru ocjenu, natjecati se s drugima. Pečjakova ističe da su ciljevi unutarnje motivacije dugoročniji, da unutarnja motivacija dovodi do češćeg i cjeloživotnog čitanja, a ujedno pridonosi većoj uspješnosti čitanja i učenja od vanjske motivacije.

2. Razvijanje motivacije za čitanje u razredu

O razvoju motivacije za čitanje dosta je pisala S. Pečjak [1]. Navodi da je predani čitatelj motivirani čitatelj koji želi čitati i bira knjige prema vlastitim preferencijama. Da angažirani čitatelj ima potrebu za razumijevanjem pojmova i razumijevanjem svijeta, razvijajući pritom kognitivne strategije. Čitatelj je istovremeno i dio društvenog okruženja, jer može imati kontakte s autorom, s kolegama iz razreda, s učiteljem, s kojim dijeli svoje znanje. Situacije učenja koje su usmjerene na promatranje stvarnog svijeta, nudeći prilike za pisano i usmeno izražavanje, situacije koje su usmjerene na razmjenu iskustava s drugima i korištenje strategija učenja povećavaju angažman u čitanju. Prema Pečjakovoj, ključni čimbenici za razvoj čitanja i motivacije su:

- učitelj kao model čitanja,
- dostupnost raznovrsnog štiva,
- razgovori i druženja uz knjige,
- pozitivno prethodno iskustvo čitanja,
- poticaji za čitanje u okruženju.

Među važnijim čimbenicima motivacije za čitanje prepoznamo važnost socijalnih interakcija među koje ubrajamo razgovore o pročitanoj s vršnjacima ili odraslima, razmjenu knjiga i preporuku knjiga među vršnjacima. U nastavku je prikazano iskustvo u učionici gdje su učenici razgovarali i družili se čitajući knjige.

2.1. Razgovori i druženja uz knjige

Učiteljica je učenicima ponudila komplet knjiga koje je odabrala na temelju popisa lektire. Svaki je učenik odabrao knjigu s popisa i čitao je kod kuće. Nakon što su učenici pročitali knjigu, napravili su reportažu o kutiji sa žitaricama. Na najvećoj površini izrađena je ilustracija, na koricama je ispisan naslov, ime i prezime autora i ilustratora knjige, s jedne strane ispisan je sažeta rekonstrukcija, a glavni i sporedni likovi te mjesto i vrijeme događaja bili navedeni na drugoj strani. Na drugoj najvećoj plohi radili su zadatak vezan uz knjigu koju su čitali svojim razrednicima, poput križaljke, osmice, zagonetki... Na dogovoreni dan učenici su u školu donijeli svoje izrađene kutije sa žitaricama i knjigu. Razgovor o knjigama bio je planiran kao čajanka, tako da su u školu mogli ponijeti kolačiće, svoj omiljeni čaj i svoje šalice. Učiteljica je rasporedila razred u kutove pa su učenici sjedili po četvero. Skuhali su čaj, stavili kolačiće na podmetače i počeo je razgovor.

Svaki učenik je svojoj skupini predstavio knjigu koju je pročitao, a potom poslušao i aktivno sudjelovao u predstavljanju triju knjiga ostalih članova skupine.

Kako je bilo na predstavljanju svake knjige? Svaki je učenik dobio radni list (slika 1) na kojem su tri dijela za tri knjige čija izlaganja slušaju. U tim rubrikama upisuju naslov i autora knjige te komentar zašto bi je i sam želio pročitati te daje ocjenu knjige.

Slika 1

Učenik na čijem je redu izlaganje prvo stavlja kutiju sa žitaricama na stol i slušateljima nudi kocke za uvod u čitanje. (slika 2). Kocke prije čitanja pomažu učenicima da razmišljaju i raspravljaju o knjizi koju će slušati. Vode se pitanjima poput: što vam slike govore o priči, tko je napisao priču, što biste željeli saznati iz priče...

Slika 2

Slijedi predstavljanje knjige. Učenik priča svojim slušateljima o knjigi, a može i pročitati zanimljive dijelove iz knjige. Potom slijedi razgovor uz pomoć kockica (slika 3). Te kocke usmjeravaju razgovor u smislu: tko se pojavljuje u priči, gdje se radnja odvija, kako bih drugačije završio priču, kako bih promijenio naslov...

Slika 3

Na kraju učenik koji je predstavljao knjigu nudi zadatak koji je izradio na kutiji za svoje kolege. Zatim slijedi predstavljanje druge knjige.

3. Zaključak

Poziv na čajanku uz kolačiće i najbolji čaj (i knjigu!) bio je toliko primamljiv da nitko od učenika nije htio u školu doći praznih ruku – nespreman. Svi su učenici s velikom motivacijom čitali odabranu knjigu i pripremali se za svoje predstavljanje. Sama čajanka protekla je u ugodnoj atmosferi, učenici su bili aktivni, kreativni (naravno vođeni kockama), a prije svega entuzijastični i silno motivirani za ponavljanje događaja s novim pričama.

4. Literatura

- [1.]Grossman M. (2004). Obrana čitanja. Čitatelj i književnost u 21. stoljeću
- [2.]Pečjak, S. (2006). Motivacija za čitanje u školi. Mjerenje i razvoj